

Paddenstoelen, opruimers van de natuur

Paddenstoelen en zwammen doen heel veel goeds voor de natuur en ecosystemen, maar ze kunnen ook gevaarlijk zijn wanneer ze op of om bomen voorkomen. Gezien de aansprakelijkheden is het goed de bomen van tijd tot tijd te laten controleren door een erkend boomcontroleur.

TEKST: SANDER KRISTALIJN – FOTO'S: NLADVISEURS

Een paddenstoel is het vruchtlichaam van een schimmel, het deel dat paddenstoel wordt genoemd is het bovengrondse en meest zichtbare deel. Het geheel, de wortels en het bovengrondse deel, wordt zwam genoemd. Het vruchtlichaam (paddenstoel) is belangrijk voor de zwam omdat

deze zorgt voor voortplanting met zogeheten sporen. Deze sporen kunnen door de wind worden meegenomen en over grote afstanden worden verspreid. Ook kan de paddenstoel zich verspreiden via de schimmeldraden, dit kan bij gunstige omstandigheden over grote oppervlakken.

Hout afbreken

De schimmels van zwammen komen altijd en overal voor, maar er zijn niet altijd vruchtlichamen zichtbaar. De vruchtlichamen komen soms pas na tientallen jaren tevoorschijn. Daarnaast zijn paddenstoelen erg kieskeurig als het gaat om de klimatologische omstandigheden. Hierin spelen vocht en temperatuur een grote rol. Dit is een van de redenen dat er in de vroege herfst veel paddenstoelen zichtbaar zijn. Zwammen zijn schimmels die leven in verschillende ecosystemen en zijn de opruimers van de natuur. Ze breken organismen af. Dit kunnen dode maar ook levende organismen zijn. De schimmels zijn de enige (veelcellige) organismen die hout kunnen afbreken

en omzetten naar mineralen en voedingsstoffen. Deze zwammen spelen daarom een cruciale rol in het ecosysteem. Zwammen worden in drie geroepen verdeeld:

- Symbionten, leven in harmonie samen met hun gastheer.
- Saprofyten, leven op dood hout en plantenresten.
- Parasieten, onttrekken voedingsstoffen van hun gastheer en komen daarmee veelal in levende organismen voor.

Onmisbaar

De genoemde groep parasieten tast levend materiaal aan. Een voorbeeld hiervan is de honingzwam. In dit geval kan door een aantasting door een

dergelijke zwam de gastheer bezwijken. Ook zijn er zwammen die juist een positieve werking hebben op hun gastheer, dit zijn de zogeheten symbionten. Deze zwammen leven in symbiose met bijvoorbeeld wortels van bomen. Waarschijnlijk wel bekend zijn mycorrhizazwammen. Deze zwammen zijn onmisbaar in een boscysteem. Voordeel van deze soort is dat er stikstof aan de plant beschikbaar wordt gesteld. Naast de functie van het afbreken van organismen vervullen ze ook de belangrijke functie om als voedsel te dienen voor dieren (en mensen).

Sander Kristalijn werkt bij NLadviseurs. NLadviseurs voert op golfbanen veldonderzoek uit en maakt boombeheerplannen en Committed to Green rapportages. Info: 06 43000297, www.nladvisers.nl

Enkele (bekende) soorten zwammen

Vliegenzwam (*Amanita muscaria*)

Deze zwam is misschien wel een van de bekendste die we in ons land hebben. De vliegenzwam is rood met witte stippen en is een symbiont. Hij komt veel voor bij berken, eiken, beuken en verschillende naaldbomen. De draadvormige delen van de zwam vormen een ectomycorrhiza. Dit heeft een positief effect op de bomen.

Echte honingzwam (*Armillaria mellea*)

Dit is een minder bekende soort, maar zeker goed te herkennen. Deze zwam is een parasiet en onttrekt voedingsstoffen van zijn gastheer. Op het moment dat men de vruchtlichamen ziet, is de boom al dusdanig aangetast dat de kans groot is dat de boom op korte tijd begint af te sterven. Minder zichtbaar maar wel heel kenmerkend zijn de zwarte schimmeldraden die zich onder de bast bevinden.

Gele aardappelbovist (*Scleroderma citrinum*)

Deze zwam is er een die net als de vliegenzwam ectomycorrhiza vormt. Hij komt voor bij eik en berk op humusrijke zandbodems. In de gele knol die boven de grond uitkomt, zitten de sporen die verspreid worden wanneer de knol openbarst. Deze zwam wordt overigens zelfgeparasiteerd door een andere zwam: de kostgangerboleet (*Boletus parasiticus*). Het komt dus ook voor dat zwammen elkáár opruimen.

Reuzenbovist (*Langermannia gigantea*)

Dit is door zijn grootte een van de meest opvallende zwammen. De reuzenbovist is een saprofyt en komt voor in weilanden en soms ook in bossen. Het aardige van deze zwam is dat hij naast dat hij eetbaar is (in een jong stadium), vrij los in de grond zit

met zijn wortels. Hierdoor gaat hij bij een flinke wind rollen en op deze manier verliest hij zijn sporen. Vaak kom je deze zwam dan ook tegen in slootjes waar ze in zijn gerold. Het lijken zo net sponzen.

Reuzenzwam (*Meripilus giganteus*)

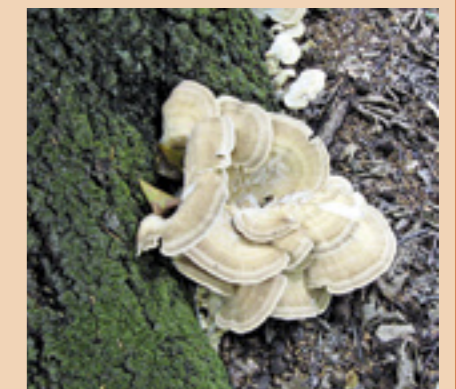
Dit is een parasitaire zwam en dankt zijn naam aan de soms omvangrijke vruchtlichamen die men rond oudere (levende) bomen of boomstobben aantreft. Wanneer je deze zwam ziet, is dit een vrij ernstige zaak, want deze soort groeit op boomwortels. Hierdoor sterven ze af en wordt de boom instabiel en kan op termijn gaan omvallen. Dit hoeft dan niet te zien te zijn aan de vitaliteit van een boom.

Vliegenzwam.

Aardappelbovist.

Reuzenzwam.